

Rinoplasti ve otoplasti terimlerinin Türkçeleştirilmesi

Translating the terminology of rhinoplasty and otoplasty into Turkish

Hasan Deniz Tansuker,¹ Tamer Erdem,² Fazıl Apaydın,³ Ümit Taşkın,¹ Mehmet Faruk Oktay¹

¹Bağcılar Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Kulak Burun Boğaz Kliniği, İstanbul, Türkiye

²Acıbadem Üniversitesi Tıp Fakültesi, Kulak Burun Boğaz Anabilim Dalı, İstanbul, Türkiye

³Ege Üniversitesi Tıp Fakültesi, Kulak Burun Boğaz Anabilim Dalı, İzmir, Türkiye

ÖZ

Amaç: Bu çalışmada rinoplasti ve otoplasti terminolojisi standardize edilerek bu iki konuda ülkemizde üretilen bilimsel eserlerdeki yabancı dil kökenli çok sayıda terimin kullanımına bağlı karışıklığın giderilmesi amaçlandı.

Yöntemler: Rinoplasti ve otoplasti ile ilgili teknik terimleri belirlemek amacıyla ilgili kaynak kitaplar tarandı, dil bilgisi kurallarına uygun karşılık bulmada zorluk çıkarabilenlere öncelik verilerek terimler tespit edildi ve greftler, sütürler, cerrahi insizyon, osteotomi, teknik ve deformite başlıkları altında gruplandırıldı. Terimlerin çevirisi için İngilizce-Türkçe ve Türk Dil Kurumu sözlükleri kullanıldı.

Bulgular: Yirmi dokuz greft, 10'u sütür, 10'u insizyon, 11'i osteotomi, 26'sı cerrahi teknik ve 34'ü deformite ile ilgili olmak üzere 120 adet teknik terim belirlendi. Bu terimler dil bilgisine uygunluk kriteri gözetilerek Türkçeye çevrildi. Birden fazla karşılığı olanların mümkün olan en pratik ve doğru olan karşılığı tavsiye niteliğinde belirtildi. Türk Dil Kurumu'na tescillenmiş bazı kelimelerin hangi dilden Türkçeye girdiği ve orijinal halleri ayrıca belirtilerek ifade edildi. Ek olarak, belirlenen terimler ve Türkçe karşılıkları tablolar halinde alfabetik sırayla özetlenerek okuma ve başvuruda kolaylık ve pratiklik sağlandı.

Sonuç: Yüz Plastik Cerrahisi alanındaki bu çalışmanın geliştirilmesine ve benzer dil bilim çalışmalarının terminolojik çeşitliliği fazla tüm ana konularda yapılmasına ihtiyaç vardır.

Anahtar sözcükler: Otoplasti; rinoplasti; Türkçe.

ABSTRACT

Objectives: This study aims to eliminate the confusion associated with the use of terms of foreign origin in scientific works of rhinoplasty and otoplasty produced in Turkey by standardizing the terminology of these fields.

Methods: Related reference books were reviewed in order to determine the technical terms about rhinoplasty and otoplasty, terms were determined by prioritizing those that can rise difficulty in finding an appropriate translation in terms of grammatical rules and were grouped under the headings of grafts, sutures, surgical incision, osteotomy, technical and deformity. We used English-Turkish and Turkish Language Institution dictionaries for the translations of the terms.

Results: Hundred and twenty technical terms were determined as 29 on grafts, 10 on sutures, 10 on incision, 11 on osteotomies, 26 on surgical techniques and 34 on deformities. These terms were translated into Turkish considering the appropriateness criteria to grammar. The best possible practical and accurate translations were suggested for the terms with more than one translation. Some of the words registered by the Turkish Language Institution were stated with reference to the original language and form of the word. In addition, we summarized the specified terms and their Turkish translations in tables in alphabetical order to provide convenience and practicality in study and reference.

Conclusion: This study produced in Facial Plastic Surgery needs to be improved, and there is also a need to do similar linguistic studies in all main subjects with a terminological diversity.

Keywords: Otoplasty; rhinoplasty; Turkish.

Buruna yönelik ilk estetik cerrahi kayıtları Hindistan ve Mısır'da M.Ö 600'lü yıllara dayanır. Modern burun estetiği (rinoplasti), Kulak Burun Boğaz (KBB) uzmanı Dr. Orlando Roe (1887) tarafından başlatılmıştır.^[1]

Milattan önce 500 yıllarında Sushruta tarafından burun ameliyatları yapılmıştır. Kepçe kulak hakkındaki ile modern çalışma Alman cerrah Johann Friedrich Dieffenbach tarafından yapılmış ve "Die operative

Geliş tarihi: 14 Mayıs 2016 Kabul tarihi: 18 Ağustos 2016

İletişim adresi: Dr. Hasan Deniz Tansuker, Bağcılar Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Kulak Burun Boğaz Kliniği, 34100 Bağcılar, İstanbul, Türkiye.
Tel: 0506 - 581 26 33 e-posta: hasandeniztansuker@gmail.com

© 2016 İstanbul KBB-BBC Uzmanları Derneği Yayın Organı

Chirurgie (Operational Surgery, 1845)” adlı kitapta yayınlanmıştır.^[2]

Tarihçeleri milattan önceye dayanan ve halen bütün dünyada en popüler estetik cerrahiler arasında yer alan bu iki işlem ülkemizde de başarı ile uygulanmaktadır. Rinoplasti ve otoplasti ile ilgili makale, sunum, kurs ve bildiri gibi yazılı ve sözel bilimsel eserler yapılan cerrahiye paralel olarak artmaktadır. Gerek bilimsel ortak dilin İngilizce oluşu, gerekse terimlerin Türkçeye uyarlama geleneği; ki ülkemizde Türkçe adı altında çıkan bilimsel yayınlarda kullanılan sözcüklerin en az üçte birini yabancı sözcükler oluşturmaktadır, bu konuda bir terminoloji karmaşasına neden olmaktadır. Biz bu çalışmamızda rinoplasti ve otoplasti terimlerinin dil bilgisi kurallarına uygun ve pratik Türkçe çevirilerini yaparak bir terminoloji standardı oluşturmayı ve bu konudaki eksikliği gidermeyi amaçladık.

YÖNTEMLER

Rinoplasti ve otoplasti ile ilgili kavram isimleri belirlemek amacıyla ilgili kaynak kitaplar özenle tarandı. Dil bilgisi kurallarına uygun karşılık bulmada zorluk çıkarabilenlere öncelik verilerek terimler tespit edildi ve greft, sütür, insizyon, osteotomi, teknik ve deformite başlıkları altında gruplandırıldı. Türkçe çeviri için İngilizce-Türkçe sözlük ve Türk Dil Kurumu (TDK) sözlükleri kullanıldı. Çalışmamız bir dilbilim araştırması olup insan ya da hayvan çalışması olmadığı ve girişimsel işlemler yapılmadığı için etik kurul onayı alınmadı.

BULGULAR

Yirmi dokuz greft, 10’u sütür, 10’u insizyon, 11’i osteotomi, 26’sı cerrahi teknik ve 34’ü deformite ile ilgili olmak üzere 120 adet kavram ismi belirlendi. Bu terimler dil bilgisine uygunluk kriteri gözetilerek Türkçeye çevrildi. Birden fazla karşılığı olanların mümkün olan en pratik ve doğru olan karşılığı tavsiye niteliğinde belirtildi. Türk Dil Kurumu’nca tescillenmiş bazı kelimelerin hangi dilden Türkçeye girdiği ve orijinal halleri ayrıca belirtilerek ifade edildi. Ek olarak, belirlenen terimler ve Türkçe karşılıkları okuma ve başvuruda kolaylık ve pratiklik sağlamak amacı ile özetlenerek alfabetik sırayla, tablolar halinde verildi

TARTIŞMA

Tıp dilinde makale başlıklarında her iki sözcükten biri, anahtar sözcüklerde her dört sözcükten üçü, özetlerde her 10 sözcükten üçü yabancıdır. Çocuk Cerrahisi topluluğunda 2003 yılında yapılmış bir bilimsel çalışmada; 1987-2001 arası yayınlanmış uzmanlık dergisinin 15 cildi (33 dergi, 269 makale) yazı başlığı, özet, anahtar söz-

cükler ve makale içeriğinde bulunan yabancı sözcükler yönünden incelenmiştir: Yazı başlıklarının %47’sini yabancı terimler oluşturmaktadır. Ancak %15’inin Türkçe tam karşılıkları bulunmaktadır. Bu başlıkların yalnızca %6’sı yabancı sözcük kullanılmadan yalnızca Türkçe olarak ifade edilmiştir. Türkçe özetlerin ancak %28’i yabancı dille aynı bilgileri içermektedir. Anahtar sözcüklerin ancak %62’si hem Türkçe’de hem de yabancı dilde ortak bulunmuştur. Makale içeriğinin %30’undan fazlası yabancı sözcük ile dolu bulunmuştur.^[3]

Türk Dil Kurumu’nun dil devrimi sonrası yayımladığı çok sayıda terim sözlüğü dilimizi bir bilim dili konumuna getirmiştir. 1963-1983 yılları arasında çok sayıda terim sözlüğü yayımlanmıştır. Bu sözlüklerin Türkçe terim varlığı 80.000’e yakındır. En çok terime sahip bir bilim alanı olan tıp terimleri bu rakamın içinde değildir. Bilim dilinin içinde en büyük yeri tutan tıp alanında da çalışmalar yapılmıştır. Türk Dil Kurumu’nca 1944-1948 yılları arasında bölüm bölüm yayımlanan “Türkçe hekimlik terimleri üzerine bir deneme” adlı 13.000 terimlik çalışma o dönemin Milli Eğitim Bakanlığı’nın yönergesine rağmen yüksek öğretimde kullanım alanı bulmamıştır. Anatomi terimleri 30’lu yıllarda, başında Ord. Prof. Dr. Nurettin Âli Berkol’un bulunduğu bir yarkurulca özleştirilerek İstanbul Üniversitesi Tıp Fakültesi Anatomi Kürsüsü’nce yüksek öğretimde kullanılmaya başlanmıştır. Bu yarkurulun çalışmaları 1946 yılında Ord. Prof. Dr. Zeki Zeren tarafından bir sözlük haline getirilmiştir. Hekimlik dili alanında bugüne dek yapılan çalışmaları toplarsak 100.000’in üzerinde terim önerilmiş olduğunu görürüz.^[4]

Hekimlik dili alanı içinde sadece Rinoplasti ve Otoplasti konuları ile ilgili olan bu çalışmamıza dönecek olursak: Greft (graft) İngilizce’den dilimize girmiş Türkçe bir terim olup yama demektir. İngilizcesi “cartilage” olan kartilaj da Türkçe bir kelime olup kırık demektir. Türk lokumu olarak çevrilen “Turkish Delight” Dr. Onur Erol tarafından 1989 yılında literatüre kazandırılan bir kamuflej greftidir. Kamuflej (camouflage) Fransızcadan dilimize girmiştir ve örtme, saklama, gizleme anlamı taşıdığından rinoplastide küçük deformiteleri gizlemeye yarayan estetik amaçlı greftler kamuflej greftler olarak adlandırılırlar. “Tıp graft” burun ucu grefti demektir. “Shield graft” kalkan greft olarak dilimize çevrilir ve önemli bir burun ucu greftidir. Diğer bir burun ucu grefti “anchor graft” çıpa grefti olarak, bu greftin bir modifikasyonu olan “folded tip graft” ise kıvrık burun ucu grefti olarak çevrilebilir. Özellikle fonksiyonel açıdan en önemli greftlerden olan “columellar strut”, Türkçe bilimsel eserlerimizde kolumellar destek olarak yer alması önerilmektedir.” Strut’ın anlamı destek ve dikmedir. “Lateral crural strut graft” dış krus destek grefti, “lateral crural turn-in flap” ise dış krus içe kıvrıma

flebi olarak çevrilir. Önemli bir burun ucu grefti olan “cap graft”ın karşılığı kep grefttir ve kep kelimesi başlık ve şapka anlamlarıyla Türkçe bir kelimedir. “Umbrella graft” şemsiye greftidir. Fonksiyonel ve estetik faydaları nedeniyle son yıllarda popüleritesi artan en önemli burun çatısı grefti olan “spreader graft” ve “spreader flap”, yazılarımızda ayırıcı greft ve ayırıcı flep olarak geçmesi tavsiye edilir. Literatürde “splinting spreader graft” olarak modifiye edilen şekli ise atelleyici ayırıcı greft olarak çevrilebilir. Splint İngilizceden dilimize girmiştir ve Türkçe karşılığı ateldir. Diğer bir modifikasyonu olan “extended spreader graft” ise yerli eserlerimizde uzatılmış ayırıcı greft olarak yer alması önerilmektedir.^[5-11]

“Batten” çıta, “ala” ise burun kanadı demektir. Ala terimi Türkçedir ancak “alar” terimi dilimizde yoktur. “Alar batten graft” burun kanadı çıta grefti olarak çev-

rilebilir. Diğer bir burun kanadı grefti olan “rim graft” kenar grefti olarak, diğer adı olan “contour graft” ise kontur kelimesi Fransızcadan dilimize girdiğinden kontur grefti olarak yerli yazılarımızda yer alabilir. Aynı şekilde “composite graft” terimi eserlerimizde kompozit greft olarak yer alabilir çünkü kompozit kelimesi Fransızcadan dilimize girmiştir. “Septal extension graft” septum uzatma grefti olarak, “butterfly graft” kelebek grefti olarak, “columellar plumping graft” kolumellar dolgu grefti olarak; “alar base graft” ise burun kanadı taban grefti olarak çevrilebilir.” Caudal septal replacement graft” kaudal septal replasman grefti olarak çevrilebilir çünkü yerine koyma anlamına gelen replasman kelimesi İngilizceden dilimize girmiştir. “Onlay” yayma, üzerine serme, üstüne koyma anlamına gelir ancak Türkçe bir kelime değildir. Bu nedenle dorsal onlay grefti yerine

Tablo 1	
Greftler	
İngilizce	Türkçe
Alar base graft	Burun kanadı taban grefti
Alar batten graft	Burun kanadı çıta greft
Anchor graft	Çıpa greft
Butterfly graft	Kelebek greft
Camouflage graft	Kamuflej greft
Cap graft	Kep greft
Cartilage	Kartilaj/Kıkırdak
Caudal septal replacement graft	Kaudal septal replasman grefti
Columellar plumping graft	Kolumellar dolgu grefti
Columellar strut	Kolumellar destek
Composite graft	Kompozit greft
Contour graft	Kontur greft
Crus	Krus
Dorsal onlay graft	Burun sırtı (serme) greft
Extended spreader graft	Uzatılmış ayırıcı greft
Flap	Flep
Folded tip graft	Kıvrık burun ucu grefti
Graft	Greft
Lateral crural strut graft	Dış krus destek grefti
Lateral crural turn- in flap	Dış krus içe kıvrıma flebi
Lateral onlay/lateral nasal wall graft	Burun yan duvar (serme) grefti
Rim graft	Kenar greft
Septal extension graft	Septum uzatma grefti
Shield graft	Kalkan greft
Splinting spreader graft	Aleleyici ayırıcı greft
Spreader graft/flap	Ayırıcı greft/flep
Tip graft	Burun ucu grefti
Turkish delight	Türk lokumu
Umbrella graft	Şemsiye greft

Tablo 2 Sütürler	
İngilizce	Türkçe
Domal suture	Dom sütürü
Dome equalization suture	Dom eşitleme sütürü
Flaring suture	Yayan sütür
Hemitransdomal suture	Yarı dom içi sütür
Interdomal suture	Domlar arası sütür
Lateral crural spanning suture	Lateral krus kat edici sütür
Mattress suture	Matris sütür
Medial crural fixation suture	Orta krus tespit sütürü
Suture	Sütür/dikiş
Transdomal suture	Dom içi sütür

burun sırtı (serme) greft kullanılması daha uygun görünmektedir. Literatürdeki “lateral onlay” veya “lateral nasal wall graft” burun yan duvar (serme) greft olarak çevrilebilir.^[5-11] Belirlenen greft terimleri ve Türkçe karşılıkları Tablo 1’de alfabetik sırayla verilmiştir.

Rinoplastinin hem fonksiyonel hem de estetik sonuçları için sütür teknikleri greft kullanımı gibi çok önemlidir. Sütür (suture) İngilizceden dilimize geçmiş ve dikiş demektir. “Flaring suture” yayan sütür olarak çevrilebilir. Fonksiyonel ve estetik cerrahi dışında da yaygın kullanımı olan “mattress suture” matris sütür olarak çevrilebilir çünkü matris (matrice) kelimesi Fransızcadan dilimize girmiştir; minder, hasır, yatak, döşek, şilte dikişi demektir. Dom terimi Türkçeye girmiştir ancak domal sütür yerine dom sütürü; transdomal sütür yerine dom içi sütürü, interdomal sütür yerine domlar arası sütür, hemitransdomal sütür yerine ise yarı dom içi sütür kullanılması daha doğru görünmektedir. Hemi terimi yarı, yarım anlamı ile İngilizceden dilimize girmiştir. “Lateral crural spanning suture” lateral krus kat edici sütür olarak çevrilebilir. Krus (crus) İngilizceden dilimize girmiştir ve bacak demektir. “Medial crural fixation suture” orta krus tespit sütürü olarak, “dome equalization suture” ise dom eşitleme sütürü olarak çevrilir.^[5-11] Belirlenen sütür terimleri ve Türkçe karşılıkları Tablo 2’de alfabetik sırayla verilmiştir.

Her ameliyatta olduğu gibi rinoplasti ve otoplastide de insizyonlar cerrahi yaklaşımda önemli rol oynar. İnsizyon (incision) İngilizceden dilimize girmiş ve kesme, yarma anlamı taşır. İnterkartilajinöz kırıkdağlar arası, transkartilajinöz kırıkdağtan geçen, infrakartilajinöz ise kırıkdağ altı anlamındadır; inter, trans, infra ve kartilajinöz kelimeleri İngilizceden dilimize girmişlerdir. İnterakartilajinöz kesi ile aynı anlamda kullanılan marjinal kesi de Türkçedir çünkü Latince ve İngilizceden (marginal) kenarda olan, kenara ait anlamı ile dilimi-

ze girmiştir. “Mid kolumellar” Türkçede yer almaz, ancak aynı anlamdaki trans kolumellar, trans kelimesi İngilizceden dilimize girdiği için Türkçedir ve kolumallardan geçen anlamına gelir. Transfiksasyon dilimizde olmadığından yerine tam kat kesi, hemitransfiksasyon yerine ise yarım kat kesi kullanılması önerilir. Alar rim kesisi yerine yerli eserde kenar kesisi kullanılması daha uygun görünmektedir. “Stab incision” kama (şeklinde) insizyon olarak çevrilebilir.^[5-11] Belirlenen insizyon terimleri ve Türkçe karşılıkları Tablo 3’te alfabetik sırayla verilmiştir.

Rinoplastide çatı şekillendirmenin önemli bir basamağı osteotomidir. Osteotomi (osteotomy) İngilizceden dilimize girmiş olup kemik kesisi demektir. Medyan (median) İngilizceden dilimize girmiş ve ortanca anlamına gelir. Para kelimesi yan, yanda anlamında Türkçede olduğundan paramedian veya medial osteotomi yerine yerli eserlerde paramedian veya orta osteotomi tercih edilebilir. Lateral kelimesi yan anlamında olup İngilizceden dilimize girmiştir. Transvers terimi Türkçeye girmiştir, transvers veya enine osteotomi yerli eserde yer alabilir. Oblik kelimesi İngilizceden dilimize girdiğinden eğik yerine oblik tercih edilebilir. Intermediate osteotomi yerine ara osteotomi kullanılması tavsiye edilir. Kütanöz (cutaneous) Latince dilimize deriyle ilgili anlamı ile girdiğinden ciltten geçen yerine transkutan tercih edilebilir. Eksternal ve internal kelimeleri İngilizceden dilimize girdiğinden sırasıyla dış ve iç anlamlarıyla yerli eserlerimizde yer alabilir.^[5-11] Belirlenen osteotomi terimleri ve Türkçe karşılıkları Tablo 4’te alfabetik sırayla verilmiştir.

Tip şekillendirmesinde sıkça baş vurulan sefalik trim yerine sefalik kelimesi İngilizceden dilimize girdiğinden sefalik traşlama ya da rezeksiyon kullanılabilir. Trim kelimesi dilimizde yoktur; kırpma, traşlama, kesip düzeltme anlamındadır. Rezeksiyon ise Fransızcadan

Tablo 3 İnsizyonlar	
İngilizce	Türkçe
Alar rim incision	Kenar kesisi
Hemi transfixion incision	Yarım kat kesi
Incision	İnsizyon/kesi
Infracartilagenous incision	İnfrakartilajinöz /kıkırdak altı kesi
Intercartilagenous incision	İnterkartilajinöz/kıkırdaklar arası kesi
Marginal incision	Marjinal kesi
Stab incision	Kama kesisi
Transcartilagenous incision	Transkartilajinöz/kıkırdaktan geçen kesi
Transcolumellar incision	Kolumelladan geçen kesi
Transfixion incision	Tam kat kesi

dilimize girdiğinden olduğu gibi yazılabilir. Dom (dome) İngilizceden dilimize girmiştir ve kubbe demektir. “Division” dilimizde yoktur; bölme, bölüm, ayırım anlamındadır. O halde “dome division” ifadesinin yerli eserlerimizde dom ayırma olarak geçmesi daha uygundur. Ogmentasyon kelimesi dilimizde mevcut olmadığından yerine yerli eserlerimizde yükseltme veya büyütme sözcüklerinden birinin tercih edilmesi önerilir. Redüksiyon (reduction) ise Fransızcadan dilimize girmiştir; azaltma, küçültme demektir. “Retrograde” geriye doğru, “delivery” ise dışarı alma demektir. Out ve in kelimeleri Türkçede olmadıklarından outfraktür ve infraktür yerli eserlerde sırasıyla dışa kırma ve içe kırma olarak yer alması tavsiye edilir. Rotasyon (rotation) İngilizce ve Fransızcadan sırasıyla yer değiştirme ve döndürme anlamları ile dilimize girmiştir. Aynı şekilde projeksiyon (projection) kelimesi de İngilizce ve Fransızcadan dilimize girmiştir. Fransızcada gösterim, izdüşüm anlamına gelir.^[5-11]

Tablo 4 Osteotomiler	
İngilizce	Türkçe
External osteotomy	Eksternal/dış osteotomi
Intermediate osteotomy	Ara osteotomi
Internal osteotomy	İnternal/iç osteotomi
Lateral osteotomy	Lateral osteotomi
Medial osteotomy	Orta osteotomi
Median osteotomy	Medyan osteotomi
Oblique osteotomy	Oblik/eğik osteotomi
Osteotomy	Osteotomi
Paramedian osteotomy	Paramedyan osteotomi
Transcutaneous osteotomy	Transkutan osteotomi
Transverse osteotomy	Transvers/enine osteotomi

Ahşap doğrama ve mobilyacıktan esinlenerek tıp literatürüne bir septal rekonstrüksiyon tekniği olarak giren “tongue-in-groove” zıvanalı geçme veya basitçe zıvana tekniği olarak yerli eserlerde yer alabilir. “Tongue” dil; “Groove” oyuk, oluk, girinti, zıvana demektir. Zıvana ise iki ucu açık boru; bir kilit dilinin yerleşmesi için açılmış delik demektir. Fransızcadan dilimize girmiş rekonstrüksiyon (reconstruction) kelimesi yeniden kurma, oluşturma anlamındadır. Konkal trim konka çukurunun budanması, “setback” geriye alma, “scoring” ise çentikler, yarıklar oluşturmak, çizmek şeklinde çevrilebilir. Strip çıkarma yerine şerit (kıkırdak) çıkarma tercih edilmesi daha doğrudur. “Burı” İngilizcede delgi demektir. Dilimize bur olarak taşlık, işlenmemiş sert toprak, ekilmemiş tarla anlamlarıyla girmiştir. Revizyon (revision) Fransızcadan gözden geçirip düzeltme anlamıyla, modifikasyon (modification) ise Fransızca ve İngilizceden değişke, değişim anlamıyla dilimize girmiştir. “Wedge” dilim, “tubular” ise tüp şeklinde demektir. Subkutan (subcutaneous), endikasyon (indication), heliks (helix) ve eksizyon (excision) İngilizceden dilimize girmiştir. Anti kelimesi İngilizceden dilimize girdiğinden (karşı, zıt) yerli eserlerde antiheliks karşı kıvrım yerine tercih edilebilir.^[3-9] Belirlenen teknik terimleri ve Türkçe karşılıkları Tablo 5’te alfabetik sırayla verilmiştir.

Gerek rinoplasti gerekse otoplastiyle ilişkili birçok deformite tanımlanmıştır. Deformite (deformity) kelimesi İngilizceden dilimize girmiştir. Bülböz burun veya tip yerine yuvarlak/soğansı burun veya burun ucu kullanılması tavsiye edilir. “Boxy nose” veya tip kutu burun veya burun ucu olarak karşılık bulur. Malpose lateral krus Türkçede yer almaz, yanlış pozisyonlu lateral krus ifadesinin tercih edilmesi daha uygun görünmektedir. Ayrıca “cephalically oriented lateral crura” ise sefalik yerleşimli lateral krus olarak adlandırılmalıdır. “Hump, polly beak,

Tablo 5 Teknikler	
İngilizce	Türkçe
Antihelix	Antiheliks
Augmentation	Büyütme/Yükseltme
Burr	Bur/delgi
Cefalic trim/resection	Sefalik traşlama/rezeksiyon
Conchal trim	Konka çukurunun budanması
Delivery	Dışarı alma
Dome division	Dom ayırma
Endication	Endikasyon
Excision	Eksizyon
Helix	Heliks
Infracture	İçe kırma
Modification	Modifikasyon
Outfracture	Dışa kırma
Projection	Projeksiyon
Reconstruction	Rekonstrüksiyon
Reduction	Redüksiyon
Retrograde	Geriye doğru
Revision	Revizyon
Rotation	Rotasyon
Scoring	Çentikler/yarıklar/çizikler oluşturma
Setback	Geriye alma
Strip cartilage resection	Kıkırdak şerit çıkarma
Subcutaneous	Subkutan
Tongue-in-groove	Zıvanalı geçme/zıvana tekniği
Tubular	Tüp şeklinde
Wedge	Dilim

saddle nose, inverted V, tension nose, crooked nose, rocker, pig nose” dilimize sırasıyla kemer, kuş gagası, semer burun, ters v, gergin burun, eğri burun, beşik ayağı ve domuz burun olarak çevrilebilir. Retraksiyon (çekilme) Türkçe tıp terimlerinde yer almaktayken retrakte kelimesi yer almaz. Bu nedenle alar retraksiyon yerine burun kanadında çekilme, retrakte kolumella yerine ise saklı kolumella ya da kolumellar çekilme ifadelerinin tercih edilmesi daha uygun görünmektedir. Hanging kolumella yerine ise sarkmış kolumella kullanılması daha uygundur. Şov (show) kelimesi İngilizceden dilimize girdiğinden kolumellar şov olarak yerli eserlerde yer alabilir. “Open roof” yerine açık çatı, step deformitesi yerine ise basamak deformitesi tercih edilmelidir.^[5-11]

Aurikula, keloid, hipertrofi, distorsiyon İngilizceden, amputasyon ise Fransızcadan dilimize girmiştir. Kepçe kulak deformitesi yerine kullanılabilen çok sayıda deformite adı vardır. Bunlar; “Lop, bat, cup, prominent, scaphoid ear” sırasıyla sarkık, yarasa, kupa veya fincan, belir-

gin, büküntülü kulak olarak karşılık bulurlar. Protrude aurikula yerine çıkıntılı kulak kepçesi ifadesinin tercih edilmesi tavsiye edilir. “Shell ear” kulağa iliştirilmiş deniz kabuğu görünümü andırması nedeniyle kepçe kulak anlamında yabancı literatürde karşımıza çıkabilmektedir. “Telephone ear” karşılığı telefon kulaktır. “Bowstringing” ifadesinin sözlük anlamı iple boğmak, kiriş olmakla beraber otoplastideki anlamı aşırı sütür gerilimine bağlı cildin sütür çevresine yapışmasıdır. Ekstrüzyon (extrusion) İngilizceden dilimize atılım anlamı ile girmiştir.^[5-11] Belirlenen deformite terimleri ve Türkçe karşılıkları Tablo 6’da alfabetik sırayla verilmiştir.

Sonuç olarak, rinoplasti ve otoplasti ile ilgili sayısı gün geçtikçe artan yazılı ve sözel yerli bilimsel eserlerdeki İngilizce terimlerin tam ve doğru karşılığını bulmada ve bunların Türkçeye uygunluğunun bilinmesi hususunda yol gösterici olacağına inandığımız buna benzer dilbilim çalışmalarına yabancı dilde terminolojinin yoğun kullanıldığı tüm ana konularda gereksinim vardır.

Tablo 6 Deformiteler	
İngilizce	Türkçe
Alar retraction	Burun kanadında çekilme
Amputation	Ampütasyon
Auricula	Aurikula
Bat ear	Yarasa kulak
Bowstringing	Aşırı sütür gerilimine bağlı cildin sütür çevresine yapışması
Boxy nose/tip	Kutu burun/burun ucu
Bulbous nose/tip deformity	Yuvarlak/soğansı burun/burun ucu
Cephalically oriented lateral crura	Sefalik yerleşimli lateral krus
Columellar show	Kolumellar şov
Crooked nose	Eğri burun
Cup ear	Kupa/fincan kulak
Deformity	Deformite
Distortion	Distorsiyon
Extrusion	Ekstrüzyon/atılma
Hanging columella	Sarkmış kolumella
Hump deformity	Kemer deformitesi
Hypertrophy	Hipertrofi
Inverted V deformity	Ters V deformitesi
Keloid	Keloid
Lateral crus malposition	Yanlış pozisyonlu lateral krus
Lop ear	Sarkık kulak
Open roof deformity	Açık çatı deformitesi
Pig nose deformity	Domuz burun deformitesi
Polly beak deformity	Kuş gagası deformitesi
Prominent ear	Belirgin kulak kepçesi
Protruding ear	Çıkıntılı kulak kepçesi
Retracted columella	Saklı kolumella
Rocker deformity	Beşik ayağı deformitesi
Saddle nose deformity	Semer burun deformitesi
Scaphoid ear	Büklüntülü kulak
Shell ear	Deniz kabuğu/kepçe kulak
Step deformity	Basamak deformitesi
Telephone ear	Telefon kulak
Tension nose	Gergin burun

Çıkar çakışması beyanı

Yazarlar bu yazının hazırlanması ve yayınlanması aşamasında herhangi bir çıkar çakışması olmadığını beyan etmişlerdir.

Finansman

Yazarlar bu yazının araştırma ve yazarlık sürecinde herhangi bir finansal destek almadıklarını beyan etmişlerdir.

KAYNAKLAR

1. Güder F. KBB, Burun Estetiğinin Tarihçesi. Otoplasty. Erişim linki: <http://www.estetikyorum.com>. [Erişim tarihi: 11.01.2012]
2. Sclafani AP, Meyers AD. Otoplasty. Erişim linki: <http://www.emedicine.medcsape.com>. [Erişim tarihi: 13.11.2015]
3. Gökçora İH. Bilim dili olarak Türkçe. Üniversite ve Toplum; 2004;4. Erişim linki: <http://www.universite-toplum.org/text.php?id=188>

4. Ülker S. Bilim Dili ve Türkçe. Güncel Gastroenteroloji 2003;1:1-3.
5. Avery R, Edmonds AG. Redhouse İngilizce-Türkçe Sözlük. Bezmen S. Redhouse Yayınları; 1999.
6. Türk Dil Kurumu. Büyük Türkçe Sözlük, T.C. Başbakanlık Atatürk Kültür ve Dil Tarih Yüksek Kurumu. Erişim linki: <http://www.tdk.gov.tr>
7. Türk Dil Kurumu. Bilim ve Sanat Terimleri Ana Sözlüğü, T.C. Başbakanlık Atatürk Kültür ve Dil Tarih Yüksek Kurumu. Erişim linki: <http://www.tdk.gov.tr>
8. Huizing E, De Groot J, Fonksiyonel Estetik Burun Cerrahisi. Çeviri editörü: Özlüoğlu L. İstanbul: Nobel Tıp Kitapevleri; 2008.
9. Papel ID, Frodel JL, Holt GR, Larrabee WF Jr, Nachlas NE, Park SS, et al. Fasiyal Plastik ve Rekonstrüktif Cerrahi. Çeviri editörü: Öztürk S. 3. Baskı. İstanbul: Habitat Yayıncılık; 2013.
10. Weerda H. Reconstructive Facial Plastic Surgery: A Problem-Solving Manual. Edinburgh: Thieme; 2001.
11. Becker DG, Palma P. Rhinoplasty Archive. Erişim linki: <http://www.rhinoplastyarchive.com>.